

1. XIX ғ. аяғымен XX ғ. басындағы "Мәдениеттік, қозғалыс.

Мәдениеттік қозғалыс ең ауыр, ең қиын қозғалыстардың бірі болды деп айта аламыз. Негізінде бұл қозғалыс кезінде адамдар көтерілді. Біраз жайттарға қарағанда туындады. Түркі тайпалары арасындағы жер дауы. Негізінде басты мәселенің бірі болды.

2. "Дан қазақ" үндеуінен бастап ретіндегі петициясына дейін

Қарағанды қазақ көшесі өрмелеп шығып кетіп болды дегені жандардың бірі Мұртаза Дулатұлы. Қазақ халқының білімін, сана сезімдерін аяту үшін Мұртаза үндеу ретінде "Дан қазақ" өлеңін шығарған болатын. Шырт ұйымда жатқан қазақ халқының өзі өлеңмен аятықшы болады. Бұл өлеңнің негізгі мақсаты қазақ халқының жігерлендіру. Мәтінде оқуға, білімге шақыру деп білеміз. Қарағандыдай келе, Мұртаза ұлы туына "Дан қазақ" өлеңімен халықты жігерлендіріп жат.

3. Қазақ зиялыларының Мемлекеттік Дума тұжырына қатысуы.

Мемлекеттік Дума 1917-1918 жылдары 2 мәрте өткізілді. Ишінде, Мемлекеттік Думаға қазақ зиялылары да шақырылды. Бірі Портай, Жетісу өңірлерінен келсе, енді бірі Ақмоладан. Солардың бірі Т. Нұржанов, Біріншіманов Бақан Балатов.

4. XX ғ. басындағы ұлттың басына келген оның қозғалыс - саяси өміріндегі маңызы. Абай шотарнамаларының алғашқы рет басылып жарық көру тарихы. XX ғасырда басылып енді дамып келе жатқан кезеңдер еді. Кейбір ақынның шотарнамалары басылып, жарыққа шыққан еді. Бірақ, Абайдың шотарнамалары оқайлықпен басылып жарыққа шықпады. Неге? Себебі Абай "Халық жауы", қатонез, халықтың ойын ұмайды деп оның шотарнамаларын басып шығармады. Бірақ, Мом мәнінде Абай жүйесі кең, шешімінді жан Балатов.

5. Алаш, және т.б. партиялардың құрылуы. Алаш
партиясы бағдарламасындағы жер мәселесі.
Алаш, партиясы деген сөзді естігеннен ақ, көз
алдымызға Ахмет, Ахжан, Міржақоп, Қазжан
елестейтіні айдап анық.
Партияға 200-ге жуық адам қосылған. Съезд өткізетін
орындары Торқай облысы болған. Бірақ бұл партияның
құрылуы да оңай болған жоқ. Неге? Себебі Патша
Әкіметі оларды "Қалың жауы", деп атап олардың
тоспарларын, бағдарламаларын үнемі бұзған отарған.
Дегенменде қалың болып алаңдап, өз дегендерінде
тыра біткен. Қазінде қазақ қалыңының малын, жерін
тартап алып, қалыңға аш қалдырған кездері осы
Ахмет, Міржақоп қана елінің қалың айлап,
көмектескен дара тұлғалар.